

ABONNEMENTS

Indochine Union Postale
Un an 8.00 Un an 10.00
Six mois... 5.00 Six mois... 6.00

ANNONCES LÉGALES

0.40 la ligne de 6 points sur justification
de 0.10 si elle ne dépasse pas la page.

ANNONCES COMMERCIALES

à forfait.

ĐÔNG-PHÁP THỜI-BÁC

NĂM THỨ TƯ SỐ 423

Ngày thứ sáu

16 Avril 1926

Le Courrier Indochinois

Tổng lý: NGUYỄN-KIM-ĐÌNH

Chủ bút: TRẦN-HUY-LIỆU

dit NAM-KIỆU

MỘT TUẦN XUẤT BẢN BA LẦN: NGÀY THỨ HAI, THỨ TƯ, THỨ SÁU

BÁO QUÂN

186 đường [K]Epagne
SAIGON

Dãy thép số (Téléphone)
Số 334

GIÁ BÁN

Đông-Pháp Ngoại-Quốc
Một năm... 8.00 Một năm... 10.00
Năm... 5.00 Năm... 6.00

Mua báo phải trả tiền trước

Thư và mandat có thể gửi cho:

M. NGUYỄN-KIM-ĐÌNH

Rao báo về việc buôn bán hay là
việc gì xin thương nghị trước

Một lần hậu chuyên cu Phan-châu-Trinh

(Tiếp theo)

Cụ đáp rằng: những người ra đời
đương việc nước, về phần tài-năng,
về phần trí-thức, về phần đức-tánh
trăm-tiền cương-ngũ cần phải có đã
đành rồi, song còn 2 điều nữa không thể
thiếu được, mà lúc mới sinh ra phải
luyện-tập cho càng ngày càng cứng-
rắn mãi ra, để khi xung-đột với đời
chẳng khác gì thành đồng tượng sắt,
không còn sợ sự giũa mài tên đạn nữa.

Hai điều này nghe ra thì tưởng
song ung-dư được cũng rất là khó-
khăn, mà còn ra những nhà thương-
hư làm việc nước ở xứ ta ngày nay
thiếu hẳn hai cái môn cần yếu ấy,
vậy thì làm việc đã gọi là hậu-chuyên
thế nào được.

Tôi với vàng hồi hai điều ấy là hai
điều gì?

Cụ đáp: hai điều ấy là phải LIỆU
MẠNG và phải CHỊU NGHEO. Bởi
lại gần gũi ra cho mà nghe rằng: phải
người đã đem thân ra gánh vác việc
nước tức là hiến thân cho nước, hiến
thân cho nước thì không còn tiếc gì
tính mạng của mình nữa, nên thế
không phải là cái người ta làm liều
để mua lấy cái chết đâu! Cái chết
thiệt đáng quý, người ta phải nên
thận trọng cái chết, song đã ra làm
việc nước, phải là làm việc nước
trong cái lúc loạn-lý này, phải là

hóa thân thì phần nguy hiểm thì nhiên,
vậy những người làm việc nước tức
là hiến thân vào chỗ nguy hiểm, để thân
sacrificer hiến thân thì không nên mang
không xong, người ta lấy thế lực ép
mình, lấy cái chết mua lấy sự hưng-bạo
không có tài to sức lớn, không có
bình giả tượng mạnh để dọa người ta,
thì chỉ là mình ép mình để dọa người
liên mạng để bình yên lấy cái là
phải của mình, bảo thủ lấy cái quyền
tự do của mình, cái liên mạng của
mình đây không phải như sự hưng-bạo
của kẻ thất phu, quả nhiên là cái trung
can của một người trung-sĩ đem thân
hiến thân mình theo với công lý, theo
với tự-do, dân nguy hiểm cũng không
sợ, gian nan cũng không ngại, cực
thủy tình kia có thể đáp nút được,
song không có thể đối được sắc trắng,
cái thân thể của mình đâu bị vậy vò
sống cái tâm lòng son của mình vẫn
y nhiên chói-rạng, ấy người làm việc
nước phải có một cái quả cảm như thế,
chứ còn như mấy người ngày nay mà
ta gọi là ra gánh vác việc nước đó,
thì lúc nào ta cũng thấy họ đi cái
«mình» ở trên cái «nước», việc nước
là việc trong-dại, mà cái cử-dộng của
họ rất là linh-lãng, họ thì, hình như
gặp thì làm chơi, bằng không gặp thì
thoái, chứ không có chí là can cho lắm,
vậy nên họ làm ra những việc nào để
đãi tâm-thương, theo dư-luân của
người, thì họ cũng làm ra họ sợ-sấn,
vấn-tài là nâng cao cái thỉnh-giã
của mình lên mà thôi. Còn như việc
nào có quan-hệ đến cái tánh-mạng, thì
họ dẫu có dám, vậy nên trong một
xã-hội cũng rộn-rục lên ông này là
chánh-trị-giã, phải kia là quốc-dân-
đảng, nhưng gặp việc nghĩa phải làm
mà có nguy-hiểm đến thân thì chỉ
thấy lưỡng-cưỡng loay-quanh, trơ
mặt nhìn nhau, lấy cái «hòa bình
chủ-nghĩa» để che mặt mà thôi! Một
nhà chánh-trị đông-phương có nói
rằng: «làm chánh-trị không thể theo
cái cách gủi ghê như thế được»!

Đến thứ hai là phải CHỊU NGHEO,
có chịu nghèo được thì mới trở nên là
người trong sạch, những người chân

chánh làm việc nước, thì coi việc nước
tức là cái bổn-phận của mình, miễn làm
sao cho quốc-dân được giải-thoát theo
đó như ý mình mong-muốn thì thôi,
ngoài ra không cần gì cả, xưa nay thấy
nhiều kẻ đối với việc nước, khi trước
thì làm ra mặt sốt-sấn lắm, nhưng
khốn-nạn thay được ít lâu thì đã thấy
đổi hẳn phương-diện, nhiều người thấy
thế thì lấy làm lạ, nhưng ai đã biết
rõ đến cái tâm-lý của kẻ ấy thì cũng
không có lạ chi, vì trước khi họ ra
gánh-vác việc nước đó, chẳng phải
vì cái bổn-tâm thương nước thương
dân, mà cái chí-nguyên chỉ là mong
được phú-quí, khi họ bắt đầu đi lên
con đường, thì cái tiền phú-quí họ đã
trở nên ngay ở phía trước, cứ việc
nhắm đó mà đi, nhưng rồi thấy con
đường ấy không phải là con đường dễ đi,
nên đi được một vài khoản gặp lắm
những nông-nô khổ-khăn hiểm-trắc, thì
họ sanh ra hối-tâm tăng-chỉ ngay, song
không phải vì hối-tâm tăng-chỉ mà họ
dừng bước lại đâu, họ quẹo ngay
sang một con đường khác, con đường
này ngược hẳn với con đường kia,
nhưng đi đến cái chỗ «biên-phủ-quí»
thì lại gần gũi hơn và dễ-dàng hơn.
Khi đó thì cái lương-tâm của họ
không còn giữ thế nào được nữa,
đầu đầu bán cả ông cha, đổi hết cả
anh-em mà được phú-quí họ cũng
chẳng từ, vì vậy mà những cái tấn
kịch thương-tâm như nói đã xáo-thiệt
ta thương trông thấy luôn luôn, ấy
những kẻ làm việc nước mà chỉ mang
một cái hi-vọng phú-quí thì có nguy-
hiểm đến như thế, trước khi họ đi trên
một con đường thẳng rạch, chưa quẹo
ngay này ngã nọ, thì những người vô-tình
cứ tưởng họ chưa một tâm lòng thương
nước, thương dân, thương giống,
thương giống, cái cử-dộng của họ là
chánh-dại quang-minh, chứ có biết
đầu rằng cái mầm phú-quí nó đã
sinh-sôi nảy nở ở trong lòng người,
thì đầu làm thế nào mà được phú-quí
họ cũng dẫu làm cả. Kia coi như cái
giường của một tên kia, khi họ đi
ngoài-quốc vận-dộng trong mấy năm
trời, ai cũng tưởng rằng là người ái-
quốc lắm, sau kết cuộc lại về nước
đầu thì đã nghiệm-nhiệm là một
con chó săn cực giỏi, bao nhiêu người
đồng-hội đồng-thuyền khi trước đến
nhặt dẫu mả vào lưới rập cá, ngày
nay đã thành ra một vị quan-sang rồi,
cái giường trước mặt còn đấy, ta há
chẳng nên thận-trọng về sự xét
người làm ru! Lại còn một hạng
người nữa, cái tâm-địa cũng giống
như hạng người này, song cái cách
hành-dộng thì khác, họ vận-dộng việc
nước có làm ra một cách dữ-dội, để cho
chánh-phủ phải quan-tâm, rồi như
đip ấy mà bán mình cho Chánh-phủ,
thế là cái hi-vọng phú-quí của họ sẽ
đạt được ngay, bọn này ta lại được
thấy thường lắm. Vậy nên tôi nói
rằng làm việc nước phải là người chịu
nghèo, có chịu được nghèo thì trước
sau mới không bị cái bả phú-quí nó làm
cho mờ-ám. Xưa nay bao nhiêu những
người nhiệt-tâm lo việc nước đến là
năm gãi nếm mật, ăn không ngon, nằm
không ngủ, vì nước mà quên mình
cả, chứ có phải như ai kia nay tiệc
mai trà, ăn ở muốn cho sang, tiêu
xài muốn cho sướng, xe hơi dạn phố
yếu, âm-tối ngày, mà nói như thế là
lo quốc-sự được đâu! Những người
đã chắm chỉ vào sự khổ-ai, thì hẳn

TIN PHÁP-QUỐC

Các quan Thương-thợ thay
mặt nước Langea đồng công-
nhận cái chảnh-sách của ông
Alexandre Varenne và tận
tình trợ lực với ngài.

Ông ALEXANDRE VARENNE
Toán-quyền Đông-Pháp

Vụ ông

NGUYỄN-AN-NINH VÀ
ÔNG LÂM-HIỆP-CHÂU

Đến thứ ba sau này, là ngày
20 Avril, Tòa sơ sẽ hội-xét-vụ
ông Nguyễn-an-Ninh và ông
Lâm-hiệp-Châu.

Về vụ này đồng-bào ta nghe
ra quang tâm lắm, vậy chắc
ràng bữa đó ở trên Tòa sẽ có
vô số những người đi nghe coi
sự thế ra làm sao.

Du ngoạn hoài

Có tin ở Pháp cho hay rằng Đức
Đông-cung Vĩnh Thụy du ngoạn tại
Prades hơn tuần lễ nay, nay mới từ
Perpignan ngó ô-tô về Paris.

không phải là người chịu được nghèo
không chịu được nghèo, thì không
phải là người bền chí, không bền chí
thì không phải là người lo quốc-sự
được!

(Còn nữa)
Nam-Kiến

Những câu đời tại đám táng cụ Phan-châu-Trinh

Câu đời của mấy người ở Thủ-đức
Trang chỉ vị thủ, trang sử
anh-hùng là mãi, (1).

Nghĩa-thanh uyển tại, ung
giáo phu-tử sanh hườn (2).

Câu đời của mấy người ở Quảng-bình
Chỉ vị quốc vị dân nhi lự
ky thân, kiên-nhẫn dĩ tự-cường,
thủ chí chỉ đời tại, ngã-quốc
đồng-bào tang ý vọng (3).

Vì, miễn thời mãn thế nhi
cam khổ-não, bình-tịch thành
nan-trị, văn công chí-phong-giã,
cung lữ hộ diệt hãm hi (4).

Câu đời của những người ở Nghệ-an
Hà-tĩnh, Quảng-bình, Quảng-nam
Quảng-ngãi, Phan-thiết, Huế, ngự
ở Nam-kỳ.

Bút-thiết hữu anh-hùng,
nhược-diễn-thuyết, nhược-trần
thợ, đa vị quốc-dân lưu ảnh-
hưởng (5).

Tiền-long vô khiếp chúng,
thủy-đồng bồn, thủy-ráy tẩu,
tổng-nhơn tặc-loại cạnh-sanh
tồn (6).

Câu đời của mấy người giúp việc
trong công-ty Lâm-nhi huyện-dự

Hiền-ngang chí-khi, kính-tế
văn-chương, trấp-tính chu-du-
lịch tha-phương, luận binh-
dạng, thuyết-tự-do, vị quốc-gia
trở-học-sinh-tôn, vũ-tướng-hành
nhất-bát, tại-mục-từ-giảng-
sơn, thiên-hải-bất-giã dĩ-chi
niên, di-hận anh-hùng tam vị
toại (7).

Lợi-lạc tài-tình, ngôn-đám
khàng-khải, cứu ngoạt phủ-tảo
quí-cổ-thổ, thương-lợi-quyền,
mưu công-loch, giữ thế-giới
cạnh-tranh tru-thắng, ưu-ái
thôn-trương, tình-thần ư xã-
hội, nhơn-giã cao bi ký đồng-
loại, lưu-sử dân-tộc lệ nan
khan (8).

(1) Chỉ bằng-bái chưa đến, để cho
người anh-hùng sa nước mắt mãi.

(2) Nghĩa-thanh còn ở đó, làm cho
nhà thầy sống trở lại.

(3) Chỉ vị nước vị dân mà phải lự
đến mình, kiên-nhẫn để tự-cường,
cái chí ấy thiệt là lớn, đồng-bào nước
ta đều trông cậy vào.

(4) Vì thường thời thương đời mà phải
cam khổ-não, chưa bình đã lâu ngày
thành ra khổ-trị, nghe đến cái phong-
thải của ông, cho dẫu đến những người
tâm-thương ở nơi hàng cùng ngõ hẹp
cũng phải đau-thương.

(5) Người bút-ngôn-luời cũng có anh-
hùng, như diễn-thuyết, như chép sách,
đối với quốc-dân đều có ảnh-hưởng
cả.

(6) Giống rồng-tiến không phải là
nhất, nào người chạy bên đồng, nào
người chạy bên tây, rút lại đều là vị
giống-nòi mà mưu sự sống-còn cả.

(7) Chỉ khi hiền-ngang, văn-chương
kính-tế, hai mươi năm trôi đi du-lịch
mọi nơi, bàn binh-dạng, nói tự-do,
vì nước nhà trở vạc sống-còn, đọc-
giang một ngời bút, tô-vẽ giang-sơn
kia, trời sao không cho sống ít năm
nữa, để gần cho người anh-hùng
tâm lòng chưa thoá.

(8) Lợi-lạc tài-tình, nói bàn không-
khải, mới về nước nhà được chín
tháng nay, tình lợi-quyền, mưu công-
loch, cũng thế-giới đua-tranh hơn-
được, tác lòng ưu-ái, tình-tình ở cá
xã-hội, người ai cũng thương vì đồng-
loại, để sau cho dân tộc nước mãi
không bị diệt.

Quan chủ-quận đầu giá công-diễn

Mấy năm nay Bón-báo có tiếp-động
nhiệm-bài của hương-chức và nông-
nghiệp-chủ gửi đến xin đăng báo đăng
kêu-nài về việc quan Chủ-quận Trăn,
đồng-quyền thế can ngăn để cho một
mình mình đầu giá công-diễn. Nhưng
Bón-báo đến đó quá, nghĩ cho là việc
thù-vơ oán-chạ.

Đến nay Bón-báo lại có tiếp 9, 10
ông Hương-chức và Điện-chủ đến tận
nơi Bón-quán mà nhắc lại những bài
đã gửi, dẫu và quả quyết rằng việc
thật có như vậy. Công-diễn làng Đông-
Phủ năm 1922, 1923, 1924, và năm
1925, 1926, 1927 quan Chủ-quận đầu
giá rồi để cho tên Tư-Chánh đứng.
Chẳng cần nói ai cũng đoán biết
được quan Chủ-quận mà đầu giá công-
diễn thì còn ai dám tranh, và bao giờ
đầu mả; thế thì thiệt-hại cho dân và
cho công-nho làng-biệt-báo-nhiên.

Vậy Bón-báo ước-trông quan trên
ghé mắt lập tức mở đăng trả-xét,
nếu sự thật có như vậy, thì định-lại
cho quan Chủ-quận cách nào cho an-
lòng dân chúng, bằng hương-chức
và nhơn-dân cáo-gian cũng nên trừng-
trị mà bảo-tồn thể diện cho người
thay mặt cho Nhà-nước.

B. B.

Câu đời của mấy người trong Đường-đường Chạp-lôn

Chích thân thiệp hiềm-trấp
du-niên, tần-khố hi thường, llo
bệnh do ưu-thần hậu-quốc (9).

Vạn lý qui-tiên tài có ngoạt,
quần-san chí-xích, anh-hồn
bất-luyện mộng-trung-giã (10).

(9) Chích thân mạo hiềm hơn 20
năm, mới đăng-ray năm dẫu, bệnh-giã
còn lo đến nước nhà mai sau.

(10) Muốn dậm-trở về mới được, vài
tháng, quan san gang-tắc, llo-nhiên
không-quyên-luyện nơi nhà.

NHI-THIÊN-DƯƠNG

DAI DUOC PHONG

38, Rue de Canton, 38. - CHOLON

Đây thép nói số 638 - Đánh đây thép chờ để: Nhi-Thiên-Dương, Cholon

OS. BAN CAO THO THUOC DAO, ĐON HOAN TAN, RIT THAI H. L. N. S. A. N. A. Y.

PHU-QUÊ-BÁT-VI-HUON

Phân con người mà thấy hóa hóa...
Bát-vi-huon là một loại thuốc...
Bát-vi-huon là một loại thuốc...

Và cái máy này hoạt động...
Trong hai trái tim một...
Trong hai trái tim một...

Thuốc này để bổ thần...
Thuốc này để bổ thần...
Thuốc này để bổ thần...

Những kẻ tính huyết...
Những kẻ tính huyết...
Những kẻ tính huyết...

Mỗi lần uống bốn...
Mỗi lần uống bốn...
Mỗi lần uống bốn...

ĐINH KHU LY THUNG HOAN

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

THANH-TAM-NGUON-HOANG-HUON

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

NHI-THIÊN-DƯƠNG

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

NHI-THIÊN-DƯƠNG

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

NHI-THIÊN-DƯƠNG

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...
Thuốc này để trị...

Tiệm đóng xe

Sửa xe và bán đồ phụ tùng...
Sửa xe và bán đồ phụ tùng...
Sửa xe và bán đồ phụ tùng...

Lời rao

Kính cáo các khách...
Kính cáo các khách...
Kính cáo các khách...

HOTEL RESTAURANT

Đông - Pháp - Lữ - quán...
Đông - Pháp - Lữ - quán...
Đông - Pháp - Lữ - quán...

Thi-Tho

Tiệm thợ bạc...
Tiệm thợ bạc...
Tiệm thợ bạc...

Kính cáo các khách...
Kính cáo các khách...
Kính cáo các khách...

Xin ghé mắt

(Adresse utiles)...
(Adresse utiles)...
(Adresse utiles)...

Thiệt-nghiệp-xưởng

F. NAM...
F. NAM...
F. NAM...

Bên hiệu chuyên việc...
Bên hiệu chuyên việc...
Bên hiệu chuyên việc...

Công việc làm kỹ...
Công việc làm kỹ...
Công việc làm kỹ...

TÂN TÂN HIỆP THÀNH

Ở tại đường Bô-de-la-Somme n. 171...
Ở tại đường Bô-de-la-Somme n. 171...
Ở tại đường Bô-de-la-Somme n. 171...

Có bán ở An-trung...
Có bán ở An-trung...
Có bán ở An-trung...

Xưởng thợ mộc chạm và cưa của...
Xưởng thợ mộc chạm và cưa của...
Xưởng thợ mộc chạm và cưa của...

TIÊU-THUYẾT

TÂM CƯƠNG AI-QUỐC

Dịch giả: TRẦN-HUY-LIÊU

HỒI THƯ: X

Hồi thư...
Hồi thư...
Hồi thư...

Đây đây nói về...
Đây đây nói về...
Đây đây nói về...

đầu thì coi làm...
đầu thì coi làm...
đầu thì coi làm...

lòng, bữa đói bữa no...
lòng, bữa đói bữa no...
lòng, bữa đói bữa no...

thiện, tìm tới...
thiện, tìm tới...
thiện, tìm tới...

xuân nở...
xuân nở...
xuân nở...

Lời Rao...
Lời Rao...
Lời Rao...

LUA LÈO

áo mắt, quần mắt...
áo mắt, quần mắt...
áo mắt, quần mắt...